

Plenum

Torsdag 5.3.2026 kl. 16.00—19.53

2.4. Muntlig fråga om mänskliga rättigheter i Iran (Peter Östman kd)

Muntligt spörsmål MFT 35/2026 rd

Muntlig frågestund

Talman Jussi Halla-aho: Ledamot Östman, varsågod.

Debatt

16.46 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Islamilainen vallankumous, joka tapahtui 47 vuotta sitten, on muokannut Lähi-itää. Iran on pitkään tukenut terroristiryhmiä, kuten Hizbollahia ja Hamasia, jotka ovat hyökänneet sekä Israelia että länsimaisia kohteita vastaan. Käynnissä oleva konflikti ja iskut Irania vastaan ovat herättäneet tunteita, mutta toisaalta ne voivat merkitä myös hirmuhallinnon loppua ja avata mahdollisuuksia vapaudelle ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle maassa. Toisin sanoen: elleivät USA ja Israel olisi iske-neet, iranilaiset ja monet muut maat olisivat edelleen joutuneet elämään pitkään Iranin hal-linnon alaisuudessa. Iran taas rahoittaa terroristijärjestöjä sekä jakaa Venäjälle mielellään ohjuksiaan, joita käytetään Ukrainaa vastaan. Kysymys ulkoministerille: Nyt naistenpäi-vän kynnyksellä olemme huolissamme naisten oikeuksista sekä yleisesti ihmisoikeuksien toteutumisesta Iranissa. Kuinka suuri on todennäköisyys, että sen hallinto todella uudis-tuu, ja miten turvataan jatkossa iranilaisten ihmisoikeuksien toteutuminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä.

16.47 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne Lähi-idässä on poikkeuksellisen vakava juuri nyt, ja on tosiaan näin, että Iranin hirmuhal-linto ei ole kunnioittanut oman kansansa ihmisoikeuksia eikä varsinkaan tasa-arvoa. Nais-ten ja tyttöjen asema on ollut yhteiskunnassa erittäin heikko. Tämänkin sanottuani on täy-sin epätodennäköistä, että myöskään nyt käynnissä oleva konflikti tähän asiaan toisi vält-tämättä muutosta. Se, että ajatollah on kuollut, ei vielä tarkoita sitä, että Iranin vallanku-mouskaarti olisi kaatumassa. Päinvastoin Iranin vallankumouskaarti — joka me myös Eu-roopan unionissa nyt alkuvuonna terrorilistattiin, ja Suomi oli siinä myös tätä ajamassa — on hyvin syvällä yhteiskunnassa ja sen rakenteissa, myös taloudessa, olkoonkin että Iranin talous on ollut heikoissa kantimissa jo ennen tätä sotaakin. Tilanne on todella vakava myös alueella oleville suomalaisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 18/2026 rd

16.48 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra, te totesitte oppositiojohtajana joulukuussa 2021, jolloin bensiinin hinta oli 1,83 euroa, sen olevan jo hälyttävän korkealla. Nyt se on lähellä kahta euroa, ja tulee nousemaan. Silloin te olitte sitä mieltä, että on kerta kaikkiaan hölmöä väittää, että hintatason kasvu ja ostovoiman heikkeneminen johtuisivat aina jostain sellaisesta, mihin hallitus ei voi vaikuttaa. [Vasemmalta: Jännä juttu!] Kyllä te voitte vaikuttaa. Siis on hölmöä väittää, että hallitus ei voi vaikuttaa. [Oikealta: Totta kai se voi!] Miten te vaikutatte siihen, että autoilijat, kuljetusyrittäjät ja maatalousyrittäjät eivät joudu maksamaan polttoaineen hinnan noususta? [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.49 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä, öljyn maailmanmarkkinahinta on tietenkin se, joka hinnan takana voimakkaimmin vaikuttaa, [Anne Kalmari: Ai nytkö on? Miksei viime kaudella? — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] ja siihen Suomella tai monella muullakaan maalla ei ole minkäänlaista vaikutusmahdollisuutta. Sen sijaan ne seikat, joihin hallitus voi vaikuttaa, liittyvät esimerkiksi verotukseen, [Keskustan ryhmästä: Alvin nousuun!] ilmastopolitiikkaan liittyviin vaatimuksiin, uusiutuvan polttoaineen osuuteen, jakeluvelvoitteeseen ja niin edelleen. Voidaan vaikuttaa myös Euroopan unionin tasolla siihen suuntaan, että politiikka olisi sellaista, että se arjen kustannukset pitää riittävän maltillisina. Ja, arvoisa keskusta, juuri sillä tavalla tämä hallitus on toiminut. Hallitusneuvotteluista alkaen me olemme pyrkineet tekemään toimia, jotka tekevät autoilun kustannuksista järkevämpiä. Me emme voi vaikuttaa maailmanmarkkinahintaan. Me ymmärrämme, että tällä hetkellä Lähi-idän kriisi, Iranin tapahtumat, voi vaikuttaa sen hintaa nostavasti, kuten monet muutkin kansainväliset kriisit. [Puhemies koputtaa] Samaan aikaan me olemme tehneet meidän päätöksemme, niitä on vielä hieman tulossakin, ja olemme erittäin ylpeitä niistä. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.50 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Iranin sota ja koko tämä myrskyävä maailmantilanne korostavat sitä, että meidän kriisinkestävyys pohja on oma elintarviketuotanto ja se, että meillä on kaikille suomalaisille tarjolla suomalaista ruokaa. Sen edellytyksenä on se, että viljelijät pärjäävät ja maatalous on kannattavaa. Tämä kriisi tulee johtamaan tuotantopanosten kallistumiseen, lannoitteitten ja polttoaineitten kallistumiseen ja osaltaan vaikeuttaa meidän maatalouden erittäin vaikeaa tilannetta.

Herra puhemies! Suomessa päivittäistavarakauppa, ruokakauppa, on maailman kannattavinta. Jari Leppä, keskustalainen ministeri, sääti direktiivin pohjalta Suomen elintarvikemarkkinalain. Minun ministeriaikanani kiristettiin elintarvikemarkkinalakia, ja tiedän nyt, että te, arvoisa ministeri Sari Essayah, olette tehnyt paljon töitä sen eteen, että entisestään reiluutettaisiin Suomen ruokamarkkinaa ja loppuisi tämä niin sanottujen private labelien väärinkäyttö ja se, että kauppa pystyy sortamaan viljelijää.

Nyt olemme lukeneet mediasta, että asia on jumissa hallituksessa. Kysynkin nyt teiltä, ministeri Essayah: Milloin elintarvikemarkkinalaki annetaan eduskunnalle? [Puhemies koputtaa] Ettehan anna periksi kokoomukselle, joka puolustaa aina kaupan suuretutia [Puhe-

Punkt i protokollet PR 18/2026 rd

mies koputtaa] tunnetusti? [Mika Lintilä: Näinkö on? — Kokoomuksen ryhmästä: Höp-sis!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.52 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! On tosi hienoa kuulla, että keskusta on näitten uudistusten takana. [Keskustan ryhmästä: Totta kai!] Ensi viikolla eduskuntaan saapuu sitten elintarvikemarkkina-laki. On todella hienoa, että etukäteen jo odotatte sitä näin innokkaasti, koska siinä tehdään niitä muutoksia, jotka valitettavasti jäivät keskustalaisilta ministereiltä tekemättä. [Oikeal-ta: Oho! Oijoi! — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Elikkä ne keskeisimmät, tärkeimmät muutokset liittyvät juuri kaupan omiin merkkei-hin. Niissä valitettavasti ei kahdeksan keskustalaisen ministerivuoden aikana saatu aikai-seksi. Nyt on tulossa näihin kaupan omiin merkkeihin, voisiko sanoa, koko elintarvikeket-jun oikeudenmukaisuuteen liittyviä uudistuksia, eli ei ole mahdollisuutta esimerkiksi vaa-tia tuotteen reseptiä siinä yhteydessä, kun tehdään sopimus, eikä myöskään ole mahdolli-suutta vaatia sitä kaupan oman merkin valmistamista siinä vaiheessa, kun tehdään sopi-mus, jotta saadaan se oma tuote sinne kaupan hyllyyn. Lisäksi tässä lakimuutoksessa tul-laan vielä puuttumaan siihen, että nämä sopimusehdot eivät saa olla kohtuuttomia.

Eli tässä ovat kaikki ne kolme keskeisintä uudistusta, jotka tässä lainsäädännössä ovat tulossa, ja on hienoa, että eduskunta sitä täällä jo odottaa ja pääsee sen kanssa työskentele-mään. [Puhemies koputtaa] Olen varma, että saamme hyvän lopputuloksen yhdessä.

Frågan slutbehandlad.